

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Comportamento Organizacional	Código	760G01019	
Titulación	Grao en Relacións Laborais e Recursos Humanos (Ferrol)			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Reig Botella, Adela Milagro	Correo electrónico	adela.reig@udc.es	
Profesorado	Reig Botella, Adela Milagro	Correo electrónico	adela.reig@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Esta asignatura pretende introducir ó alumnado nos conceptos, principios e teorías dos principais tópicos e temas do Comportamento Organizacional sinalados nos contidos da Guía. Asimesmo trata de aportar ó alumnado estratexias de aplicación dos devanditos contidos a solución de casos e situacións reais da vida das organizacións dende unha perspectiva psicosocial			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A3	Saúde laboral e prevención de riscos laborais.
A4	Dirección e xestión de recursos humanos.
A8	Psicoloxía do Traballo e Técnicas de negociación.
A13	Transmitir e comunicarse por escrito e oralmente usando a terminoloxía e as técnicas adecuadas.
A14	Seleccionar e xestionar información e documentación laboral.
A15	Dirixir grupos de persoas.
A16	Asesorar e/ou xestionar en materia de emprego e contratación laboral.
A20	Realizar funcións de representación e negociación en diferentes ámbitos das relacións laborais.
A21	Realizar análises e diagnósticos, prestar apoio e tomar decisións en materia de estrutura organizativa, organización do traballo, estudo de métodos e estudo de tempos de traballo.
A23	Participar na elaboración e deseño de estratexias organizativas, desenvolvendo a estratexia de recursos humanos da organización.
A24	Aplicar técnicas e tomar decisións en materia de xestión de recursos humanos (política retributiva, de selección...).
A27	Asesoramento a organizacións sindicais e empresariais, e aos seus afiliados.
A28	Elaborar, desenvolver e avaliar planes de formación ocupacional e continua no ámbito regulado e non regulado.
A31	Aplicar os coñecementos á práctica.
A32	Comprender a relación entre procesos sociais e a dinámica das relacións laborais.
A33	Comprender o carácter dinámico e cambiante das relacións laborais no ámbito nacional e internacional.
A34	Interrelacionar as distintas disciplinas que configuran as relacións laborais.
A35	Análise crítico das decisións emanadas dos axentes que participan nas relacións laborais.
B1	Resolución de problemas.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información.
B5	Toma de decisións.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Habilidades nas relacións interpersoais.
B8	Razoamento crítico.
B9	Traballo en equipos.
B10	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade.

B12	Motivación para a calidade.
B13	Adaptación a novas situacións.
B14	Aprendizaxe autónomo.
B15	Creatividade.
B16	Liderado.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben afrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
A14	Seleccionar y gestionar información y documentación laboral.	A14	
A23	Participar na elaboración e deseño de estratexias organizativas, desenvolvendo a estratexia de recursos humanos da organización	A23	
A31	Aplicar los conocimientos a la práctica.	A31	
A32	Comprender la relación entre procesos sociales y la dinámica de las relaciones laborales.	A32	
A34	Interrelacionar las distintas disciplinas que configuran las relaciones laborales.	A34	
B2	Capacidad de análisis y síntesis.		B2
B4	Capacidad de gestión de la información		B4
B6	Comportarse con ética y responsabilidad social como ciudadano y como profesional.		B6
B8	Razonamiento crítico.		B8
B9	Trabajo en equipos.		B9
B12	Motivación para la calidad.		B12
B13	Adaptación a nuevas situaciones.		B13
B14	Aprendizaje autónomo.		B14
B15	Creatividad.		B15
B16	Liderazgo		B16
C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía abierta, culta, crítica, comprometida, democrática y solidaria, capaz de analizar la realidad, diagnosticar problemas, formular e implantar soluciones basadas en el conocimiento y orientadas al bien común.		C4
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.		C6
C7	Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.		C7
C8	Valorar la importancia que tiene la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el avance socioeconómico y cultural de la sociedad.		C8
A3	Saúde laboral e prevención de riscos	A3	
A4	Dirección y gestión de recursos humanos.	A4	
A13	Transmitir y comunicarse por escrito y oralmente usando la terminología y las técnicas adecuadas.	A13	
A15	Dirigir grupos de personas.	A15	
A8	Psicología del Trabajo y Técnicas de negociación.	A8	
A16	Asesorar y/o gestionar en materia de empleo y contratación laboral.	A16	
A20	Realizar funciones de representación y negociación en diferentes ámbitos de las relaciones laborales	A20	

A21 Realizar análisis y diagnósticos, prestar apoyo y tomar decisiones en materia de estructura organizativa, organización del trabajo, estudio de métodos y estudio de tiempos de trabajo	A21		
A24 Aplicar técnicas y tomar decisiones en materia de gestión de recursos humanos (política retributiva, de selección...).	A24		
B7 Habilidades en las relaciones interpersonales.		B7	
A27 Asesoramiento a organizaciones sindicales y empresariales, y a sus afiliados	A27		
A28 Elaborar, desarrollar y evaluar planes de formación ocupacional y continua en el ámbito reglado y no reglado.	A28		
A33 Comprender el carácter dinámico y cambiante de las relaciones laborales en el ámbito nacional e internacional.	A33		
A35 Análisis crítico de las decisiones emanadas de los agentes que participan en las relaciones laborales.	A35		
C1 Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.			C1
C8 Valorar la importancia que tiene la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el avance socioeconómico y cultural de la sociedad.			C8
C3 Utilizar las herramientas básicas de las tecnologías de la información y las comunicaciones (TIC) necesarias para el ejercicio de su profesión y para el aprendizaje a lo largo de su vida.			C3
B1 Resolución de problemas.		B1	
B3 Capacidad de organización y planificación.		B3	
B5 Toma de decisiones.		B5	
B10 Reconocimiento a la diversidad y la multiculturalidad.		B10	

Contidos	
Temas	Subtemas
I. INTRODUCCIÓN. ¿QUÉ E O COMPORTEMENTO ORGANIZACIONAL?.	1. Organizaci3ns e Psicoloxía das organizaci3ns 2. Niveis de análise das organizaci3ns 3. Modelo do Comportamento Organizacional 4. As organizaci3ns nas sociedades actuais.
2. SOCIALIZACI3N Y RESOCIALIZACI3N ORGANIZACIONAL	1. Concepto de Socializaci3n laboral e socializaci3n organizacional. 2. Etapas da socializaci3n organizacional 3. Contidos e resultados da socializaci3n. 4. O contrato psicol3xico 5. Os axentes da socializaci3n 6. T3cticas de socializaci3n.
3. INFLUENCIA DOS GRUPOS NAS ORGANIZACI3NS	1. O concepto de grupo 2. Grupos e equipos 3. Modelo integral de formaci3n e desenvolvemento de grupos. 4. As relacións entre os grupos 5. Efectividade do grupo 6. Toma de decisi3ns no grupo
4. LIDERAZGO E CULTURA ORGANIZACIONAL	1. Concepto de liderazgo 2. Liderazgo: tipos e influencia no grupo e na organizaci3n. 3. Direcci3n e liderazgo. 4. Novos enfoques sobre o liderazgo. 5. Concepto, características e funci3ns da cultura organizacional. 6. Etapas y cultura organizacional positiva. 7. A diversidade cultural nas organizaci3ns.
5. INNOVACI3N, CAMBIO E DESENROLO NAS ORGANIZACI3NS	1. Concepto e tipos de cambio. 2. Proceso de cambio e variables relacionadas. 3. O cambio dende a perspectiva do Desenrolo Organizacional. 4. Influencia das novas tecnoloxía na dinámica organizacional

6. COMUNICACIÓN ORGANIZACIONAL	<ol style="list-style-type: none"> 1. Componentes do proceso de comunicación. 2. Tipos de comunicación: verbal y no verbal. 3. Redes grupales de comunicación en las organizaciones 4. Comunicación interna, externa e corporativa 5. Roles y estilos de comunicación
--------------------------------	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Estudo de casos	A20 A21 A23 A28 A31 A35 B2 B7 B8 B9 B12 B13 B15 C1	8	19	27
Proba mixta	A8 A13 B1 B2 B5	1	0	1
Traballos tutelados	A14 A33 A34 B3 B4	11	25	36
Sesión maxistral	A3 A4 A15 A16 A24 A27 A32 B6 B10 B14 B16 C3 C4 C6 C7 C8	22	60	82
Atención personalizada		4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.
Proba mixta	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento. Ademais, en canto a preguntas obxectivas, pode combinar preguntas de resposta múltiple, de ordenación, de resposta breve, de discriminación, de completar e/ou de asociación.
Traballos tutelados	Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do "cómo facer as cousas?". Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como "conferencia", "método expositivo" ou "lección maxistral". Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Estudo de casos Traballos tutelados	<p>Estudo de casos. Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.</p> <p>Traballos tutelados: Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do "cómo facer as cousas". Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.</p> <p>O profesor prestará una atención personalizada para resolver as dúbidas que lle xurdan ao alumno nas horas de tutoría establecidas.</p>
--	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A20 A21 A23 A28 A31 A35 B2 B7 B8 B9 B12 B13 B15 C1	<p>Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumno sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión en pequenos grupos de traballo.</p> <p>Se non se asiste a clase o día que se realice a práctica correspondente, debidamente justificada, o alumno poderá entregarlle como máximo a semana seguinte</p>	20

Proba mixta	A8 A13 B1 B2 B5	<p>Para avaliar o grado de adquisición dos contidos da asignatura por parte dos alumnos, realizarase unha proba mixta que constará de dos partes:</p> <p>- A: Test entre 20 y 25 preguntas, con 3 ó 4 alternativas de resposta, das que unha é correcta. Las respuestas incorrectas penalizarán.</p> <p>- B: Se contestarán a 4 preguntas cortas, a elegir entre 6 preguntas.</p> <p>O tempo máximo para a realización da proba será de 90 minutos.</p> <p>O idioma no que se farán as probas de avaliación será en castelán, o alumnado poderá solicitar, con unha semana de antelación, a realización da proba noutro idioma oficial de UDC.</p> <p>"A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación implicará directamente a cualificación de suspenso '0' na materia na convocatoria correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as actividades de avaliación de cara a convocatoria extraordinaria.</p> <p>La prueba se celebrará o día sinalado pola Xunta da Facultade.</p>	50
Sesión maxistral	A3 A4 A15 A16 A24 A27 A32 B6 B10 B14 B16 C3 C4 C6 C7 C8	<p>Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.</p> <p>A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.</p> <p>Valoración obxetiva da asistencia nun 80% e participación activa dos alumnos nas sesión presenciais.</p>	10
Traballos tutelados	A14 A33 A34 B3 B4	Realización dun traballo relacionado con a materia e presentación oral del mesmo.	20

Observacións avaliación

CONVOCATORIA ORDINARIA (1ª OPORTUNIDADE)

A nota final será a suma de todas as metodoloxías anteriormente indicadas. Será necesario aprobar a parte do exame teórico para poder superar a materia (2'5 sobre 5), a partir dese aprobado sumaráselle as actividades realizadas na parte interactiva.

Todos os estudantes teñen que ter entregadas todas as actividades, antes del exame, para así poder ser avaliados.

CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (2ª OPORTUNIDADE)

A nota da parte interactiva de Xuño gardarase para a convocatoria de Xullo.

Aquelas persoas que non aprobasen na convocatoria de xuño poderán gardar a nota das outras metodoloxías para a portunidade de xullo, sempre e cando teñan dita parte superada. Se considerará superada cando se acade, a lo menos a metade da nota máxima para dita parte

Aquelas persoas que non se presentasen ou non superasen ás metodoloxías: estudo de casos, sesión maxistral e traballos tutelados deberán realizar unha única proba que computará o 100% da nota, podendo consistir dita proba en preguntas tipo test, preguntas curtas e/o casos prácticos. A cualificación de Non Presentado outorgarase no caso de que non se presente á proba mixta.

En segundas e sucesivas matrículas no computarán as cualificacións da parte interactiva dos cursos anteriores.

Implicacións do plaxio:

Cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

NON ASISTENCIA A CLASE/MATRÍCULA PARCIAL

-Para aqueles alumnos que por causas xustificadas non poidan asistir regularmente a clase, o alumno terá a posibilidade de presentarse exclusivamente á proba mixta final, nas datas sinaladas pola Xunta do Centro. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos. O alumno terase que poñer en contacto co profesor responsable da asignatura ao principio do cuadrimestre.- Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia: o alumno debe comunicalo obrigatoriamente ao profesor responsable da materia ao comezo do curso. O alumno terá a posibilidade de presentarse exclusivamente á proba mixta final escrita, nas datas sinaladas pola Xunta de Facultade. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos.-Oportunidade adiantada de avaliación: O alumnado que se atope nos supostos recollidos na normativa de xestión académica da UDC dispondrá desta opción para superar a materia mediante unha proba escrita de características similares á recollida no proceso de avaliación. A valoración neste caso da proba final será de 10 puntos.-A cualificación de matrícula de honra, de darse o caso de que haxa máis alumnos/as con esa cualificación que matrículas se poidan outorgar pola cota oficial establecida, convocaráselles para a realización dunha proba específica de desempate, proba que consistirá nun novo exame de características similares ás da proba mixta, exame que se fixará en data e hora de acordo co os interesados/as. En caso de non existir ningún alumno/a con cualificación de 10, todo o alumnado que obteña unha cualificación media superior a 9.0 requisito básico para optar á matrícula de honra, poderá optar a matrícula de honor despois de solicitalo ao profesor e mediante a superación da proeba anteriormente descrita. No caso de que non existan solicitudes expresas de opción a matrícula, o profesor se reserva a potestade de outorgarlas naqueles casos que, cumprindo o requisito mínimo, puidesen ser merecedores da matrícula pola aptitude e actitude mostradas durante o desenvolvemento da materia.

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Timothy A. Judge, Stephen P. Robbins. (2015). Comportamiento Organizacional. Reading: Addison-Wesley - Stephen P. Robbins y Timothy A. Judge (2017). Comportamiento Organizacional. New Jersey: Pearson - Vega Rodríguez, M.T. y Garrido Martín, E. (2013). Psicología de las Organizaciones. Salamanca: Amaru Ediciones - Gregorio Escalera Izquierdo (2012). Comportamiento Organizativo y Recursos Humanos. Madrid: Ediciones Académicas - Romero González, R. (2011). Comportamiento Organizacional: Nuevos retos. Méjico: Miguel Ángel Porrúa Grupo Editorial - Martínez-Tur, V. y Ramos López, J. (2015). Psicología de las Organizaciones. Madrid: Síntesis - Gil-Rodríguez, F. y Alcover, C. (2008). Introducción a la Psicología de las Organizaciones. Madrid: Alianza Editorial - Salanova Soria, M. (2019). Organizaciones saludables. Madrid: Aranzadi - Arévalo Martínez, R. (2019). Comunicación integral para las organizaciones: liderazgo y creación de valor . Salamanca: Comunicación social ediciones y publicaciones - Guizar, R. (2013). Desarrollo Organizacional: principios y aplicaciones. México: McGraw Hill - Manuel Dasi, F. y Martínez-Vilanova, R. (2018). Los cien errores en la comunicación personal. Madrid: Esic Editorial - Martínez, J. (2018). Así es la nueva comunicación. Nuevos riesgos para la reputación de las organizaciones . Sevilla: Punto Rojo Libros, S.L. - Figueroa González, E.G., García Alvarado, M.A. y García Bruzon, Y. (2020). Gestión de las organizaciones: Nuevos enfoques y aplicaciones. México: UJED - Garcés-Urbe, O.L. (2020). Organizaciones. Aproximaciones teóricas desde los estudios organizacionales. Medellín: EAFIT - Polo Vargas, J.D., Madrid Contrera, J.D., Muñoz Álvis, A. y Millán de Lange, A.C. (2022). Psicología Organizacional y del trabajo. Miradas actuales. Barranquilla: Universidad del Norte - Calderón Mafud, J.L. (2020). Liderazgo saludable: Socialización y salud mental positiva en el trabajo. México: Editorial Pienso
<p>Bibliografía complementaria</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gil Rodríguez, F. y Alcover, C. M. (2004). Técnicas grupales en contextos organizacionales. . Madrid: Pirámide. - Sánchez, J. C. (2002). Psicología de los grupos. . Madrid: Mc Graw-Hill. - Yukl, G. (2008). Liderazgo en las organizaciones. . Madrid. Pearson Prentice ? Hall. - Spector, P. (2010). Psicología Industrial y Organizacional. Investigación y práctica. México: Manual Moderno - Yukl. G. (2007). Liderago en las organizaciones. Madrid: Pearson Prentice Hall - Palací, F. J., Osca, A., Moriano, J. A., Lisbona, A. (2016). Nuevas Perspectivas en Psicología de las Organizaciones.. Madrid: Sanz y Torres - Newstrom, J. (2011). Comportamiento humano en el trabajo.. México: McGrawHill - Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., Donnelly, J. H. y Konopaske R. (2011). Organizaciones: comportamiento, estructura, procesos.. México: McGraw Hill.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía do Traballo/760G01004

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Dirección e Xestión de RRHH II/760G01016

Técnicas de Negociación/760G01029

Dirección Estratéxica/760G01030

Habilidades e Técnicas da Comunicación Empresarial/760G01039

Dirección e Xestión de RRHH I/760G01015

Observacións

